

รายงานสรุป การประเมินผลกระทบ

จากการดำเนินงาน
การผลิตยาบาลภายใต้เอกลักษณ์
สร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชน:
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง

สรุปการติดตามประเมินผลกระทบ
จากการดำเนินงาน การผลิตพยาบาลภายใต้เอกลักษณ์
สร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชน:วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง
ณ ห้องประชุมกาสะลอง วันที่ 21 พฤษภาคม 2556

รายชื่อผู้ร่วมสรุปบทเรียน

เขตพื้นที่ เทศบาลตำบลป่าต้นนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	พื้นที่
1.	นางสาวจิตตรี	เพชรแสนงาม	พยาบาลวิชาชีพ	ทต.ป่าต้นนาคร้ว
2.	นางนุช	วงศ์สวัสดิ์	ประธานอสม. หมู่ 7	ทต.ป่าต้นนาคร้ว
3.	นางฟองเพชร	สายพรม	ประธานอสม. หมู่ 4	ทต.ป่าต้นนาคร้ว
4.	นางปิยนตร	บุญสม	พนักงานเทศบาล	ทต.ป่าต้นนาคร้ว
5.	นางเพ็ญศรี	สายสุวรรณ	อสม.	ทต.ป่าต้นนาคร้ว
6.	นางพัชรี	อุดมเมืองอินทร์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	ทต. ป่าต้นนาคร้ว
7.	นางดวงฤทัย	ศรีปิ่นดา	อสม.	ทต. ป่าต้นนาคร้ว
8.	นายปรวิทย์	แก้วตา		ทต. ป่าต้นนาคร้ว
9.	นายคณิศร	บุรีย์	รองนายกเทศมนตรี	ทต. ป่าต้นนาคร้ว

เขตพื้นที่ เทศบาลตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	พื้นที่
1.	นางวนารัตน์	นันทาวัง	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	ทต. เวียงมอก

เขตพื้นที่ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	พื้นที่
1.	นายสมยศ	รู้ชั้น	นายกอบต.	อบต. แจ้ซ้อน
2.	นางสาวสาณิตย์	สมกิจ	สำนักงานปลัดอบต.	อบต. แจ้ซ้อน
3.	นางเสาร์	รักดี	ประธาน อสม.	อบต. แจ้ซ้อน
4.	นายปราโมทย์	รุ่งเรือง	ประธานสภาองค์กรชุมชน	อบต. แจ้ซ้อน
5.	นายวิศิษฐ์	เดวิชัย	ประธานผู้สูงอายุ	อบต. แจ้ซ้อน
6.	นางชนาภา	คูงาม	จพง.สาธารณสุข อาวุโส	อบต. แจ้ซ้อน

เขตพื้นที่ ตำบลบ้านอ้อน อำเภองาว จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	พื้นที่
1.	นาย ทิพย์	โอสถ	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	อบต. บ้านอ้อน
2.	นางสาวสาขนิษฐ์	สมกิจ	จนท.วิเคราะห์นโยบายและแผน	อบต. บ้านอ้อน
3.	นางสาวสริน	อินตา	นักวิชาการสาธารณสุข	อบต. บ้านอ้อน
4.	นางจันทร์ทิพย์	สาธรรม	ประธาน อสม.	อบต. บ้านอ้อน
5.	นางสมศรี	สุริโย	อสม.	อบต. บ้านอ้อน

เขตพื้นที่ ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	พื้นที่
1.	นางชุติมา	อินใจ	จพง.สาธารณสุขชุมชน	ทต. ลำปางหลวง
2.	นายอำนาจ	บุญคง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1	ทต. ลำปางหลวง
3.	นายสันติพงษ์	ศิลปสมบูรณ์	นักวิชาการสาธารณสุข	ทต. ลำปางหลวง
4.	นางมาลัย	ยะดิง	อสม.	ทต. ลำปางหลวง
5.	นายบุญมา	บุญเรือง	สมาชิกเทศบาล	ทต. ลำปางหลวง
6.	นางสาวศรีทอง	สมณา	อสม.	ทต. ลำปางหลวง
7.	นายสมพล	เชื่อนแก้ว	สมาชิกเทศบาล	ทต. ลำปางหลวง
8.	นายปรีดา	นิลคำ	รองนายกเทศมนตรี	ทต. ลำปางหลวง

เขตพื้นที่ เทศบาลตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ลำดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	พื้นที่
1.	นายเสริม	สุริยกานต์กุล	นายกเทศมนตรี	ทต.น้ำโจ้
2.	นางสาวอำภา	จิตกุย	พยาบาลวิชาชีพ	ทต.น้ำโจ้
3.	นางศุภามาส	เรือนอ้าย	นักวิชาการสุขาภิบาล	ทต.น้ำโจ้
4.	นางณัชพันธ์	มานพ	หัวหน้ากองสาธารณสุขฯ	ทต.น้ำโจ้
5.	นายเกษม	เครือปัญญา	กำนัน	ทต.น้ำโจ้
6.	นายวัฒนา	กาวิรุณ	ประธานสภาเทศบาล	ทต.น้ำโจ้
7.	นางกชกร	แปงจิตต์	จพง.ธุรการ	ทต.น้ำโจ้
8.	นายโพธิ์ทอง	อินตะเป็ง	สมาชิกเทศบาล	ทต.น้ำโจ้
9.	นายณรงค์ชัย	วงศ์ยา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ทต.น้ำโจ้
10.	นายบัญชา	สายศรี	ผู้ใหญ่บ้าน	ทต.น้ำโจ้

ผู้สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๕

ลำดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ปฏิบัติงาน
1.	นางสาวกรรณิการ์	ธรรมสร	พยาบาลวิชาชีพ	รพ.ลำปาง
2.	นางสาวชาริยา	มีคำเหล็ก	พยาบาลวิชาชีพ	รพ.ลำปาง
3.	นางสาวเคื่อนเพ็ญ	จันทร์แก้ว	พยาบาลวิชาชีพ	รพ.ลำปาง
4.	นางสาวทิวา	ยอดใจ	พยาบาลวิชาชีพ	รพ.ลำปาง
5.	นางสาววัชรีย์	เนื้ออุ่น	พยาบาลวิชาชีพ	รพ.วังเหนือ
6.	นายสาวสุพัตรา	มีซอง	พยาบาลวิชาชีพ	รพ.สบปราบ
7.	นางสาวอุษา	แซ่เฮง	พยาบาลวิชาชีพ	รพ.แจ้ห่ม

เขตพื้นที่ ตำบลหัวเมือง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ลำดับ	ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง	พื้นที่
1.	นางศราวุธ	ใจปอด	สมาชิก อบต.	อบต.หัวเมือง
2.	นางศศิธร	อิทธิ โกศล	นักพัฒนาชุมชน	อบต.หัวเมือง
3.	นางสุดพรรณษา	รัตนบุตร	จพง.สุขาภิบาล	อบต. หัวเมือง
4.	นางจันทร์ทอง	สมบูรณ์	สมาชิก อบต. หมู่ 11	อบต. หัวเมือง
5.	นายสมชาย	ใจเอิบ	พนักงาน อบต.	อบต. หัวเมือง

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง ได้เข้าร่วมโครงการสร้างพยาบาลของชุมชน เพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพชุมชน เพื่อเป็นสื่อในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในพื้นที่ความรับผิดชอบของวิทยาลัย และเมื่อดำเนินการแล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นให้แก่ชุมชน

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง ในฐานะสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตพยาบาล ได้ประสานความร่วมมือ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดลำปาง แพร่และน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่ของวิทยาลัย และได้ร่วมกันผลิตพยาบาลของชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา โดยเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 29 จำนวน 1 คน นักศึกษาพยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 30 จำนวน 15 คน นักศึกษาพยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 31 จำนวน 96 คน นักศึกษาพยาบาลศาสตร์รุ่นที่ 32 จำนวน 22 คน รวมนักศึกษาทั้งหมดที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่นทั้งสิ้น 144 คน

ตามที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง ได้ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานบริการสุขภาพในพื้นที่เพื่อผลิตพยาบาลชุมชน และได้เข้าร่วมแผนงานการสร้างพยาบาลของชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน ซึ่งระยะเริ่มต้นของแผนงานได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในระหว่างหลักสูตร โดยนักศึกษาพยาบาลของชุมชนจะได้รับการเตรียมกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้แนวคิดพื้นฐานที่เป็นทักษะจำเป็นในการเรียนรู้เพื่อเข้าใจในบริบททางสุขภาพของชุมชนและท้องถิ่น ภายใต้การถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้รู้และสถานการณ์จริง จนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ประเด็นทางสุขภาพ และความต้องการของชุมชน การประเมินภาวะสุขภาพประชาชนร่วมกับภาคส่วนอื่น ภายใต้โครงการ สร้างพยาบาลของชุมชน เพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพชุมชน: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง ระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2551-2552) และ ระยะที่ 2 (ปี พ.ศ. 2553-2554)

ภายหลังการดำเนินโครงการได้มีการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขณะที่ศึกษา ตลอดจนประเมินผลกระทบและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นในกลุ่มของผู้ใช้บัณฑิต แหล่งฝึก และตัวบัณฑิตเองที่ได้กลับไปทำงานยังภูมิลำเนา สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็น การมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของ การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนและองค์กรชุมชน เพื่อศึกษาบทบาทพยาบาลในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชน ในช่วง 4 ปี ที่ผ่านมา

- นักศึกษาพยาบาลของชุมชนชั้นปีที่ 1 รุ่น 31 จำนวน 20 คนเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ชุมชน ในช่วงวันที่ 13 - 16 ตุลาคม 2551 ที่ตำบลลำน้ำพลอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

สิ่งที่ได้เรียนรู้ของการเข้าค่ายครั้งนี้ คือ ได้เรียนรู้ว่าการศึกษาชุมชนที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ต้องรู้กระบวนการศึกษาชุมชน ต้องมีความคุ้นเคยในการทำงานกับชาวบ้าน เช่นการสร้างสัมพันธภาพโดยวิธีการง่ายๆของเราด้วยการทำตัวเหมือนลูกหลานท่านเข้าไปหาจะได้ไม่เงินในการศึกษา ได้รู้ถึงการจัดบริการสุขภาพในชุมชน วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของชุมชน วิเคราะห์การจัดบริการสุขภาพของสถานบริการในชุมชน ประเมินภาวะสุขภาพของประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขภาพ ระบุปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและวางแผนการดูแลของชุมชน โดยเราพบว่าทุกขั้นตอนทั้งอาจารย์ เรา และ ชาวบ้าน ต้องร่วมทำกิจกรรมร่วมกันอย่างใกล้ชิด เรียนรู้แลกเปลี่ยนกันตลอดเวลา ทั้งภายในกลุ่มของเราเองและต่างกลุ่มเพราะเราต้องนำข้อมูลมาสรุปเรียนรู้ด้วยกัน ช่างเป็นประสบการณ์ที่คุ้มค่าเป็นอย่างยิ่ง

- นักศึกษาพยาบาลของทั้ง 2 โครงการ จำนวน 105 คนเข้าร่วมโครงการ “ค่ายน้ำใจ” ชุมชน ตำบลน้ำใจ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ในระหว่างวันที่ 20-23 มกราคม 2554

สิ่งที่ได้เรียนรู้ของการเข้าค่ายครั้งนี้ คือ ได้เรียนรู้ถึงและได้ฝึก การฝึกปฏิบัติงานเพื่อเรียนรู้วิธีการศึกษาตามกรอบกระบวนการวิจัยชุมชนสู่ตำบลสุขภาวะของ ขนิษฐา นันทบุตรและคณะ ได้แนวทางในวิธีการสังเกตที่มองเห็นรายละเอียดครอบคลุม รู้วิธีการสัมภาษณ์ หรือการสนทนา พูดคุยที่ทำให้ค้นหาคุณค่าในตัวบุคคลที่ได้มากกว่าการเก็บข้อมูลชาวบ้านอย่างธรรมดาที่เคยทำ เพราะเราได้ศึกษาเรียนรู้ไปกับพี่พยาบาล ผู้นำชุมชน แกนนำชาวบ้านที่มากด้วยประสบการณ์พร้อมที่จะให้เราเข้าไปเรียนรู้ด้วยกัน ได้ร่วมทีมงาน มองเห็นว่าเราก็มีส่วนช่วยให้ ระบบสุขภาพชุมชนและมีส่วนช่วยการสร้างเสริมเข้มแข็งในชุมชนได้เช่นกัน

- นักศึกษาพยาบาลของทั้ง 2 โครงการ จำนวน 94 คนได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนและทักษะการวิจัยชุมชน ณ. ตำบลชากไทย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

สิ่งที่ได้เรียนรู้ของการเข้าค่ายครั้งนี้ คือ ได้เรียนรู้ถึงความอบอุ่นของชาวบ้านที่มีให้เราให้การต้อนรับ ดูแลพวกเราเป็นอย่างดี เหมือนดังพ่อแม่ของเรา ได้เพื่อนใหม่เพิ่มขึ้นมากมาย เกิดการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนๆสถาบันอื่น ได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในประสบการณ์ทำงานวิจัยในชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลของตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการวิจัยชุมชน ทำงานเป็นทีมกับเพื่อนต่างสถาบัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งการทำงานต้อง

อาศัยทั้งผู้นำที่ดีและผู้ตามที่ดีผลงานจึงจะประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดีซึ่งจากการได้ทำงาน ได้เรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกัน ได้เห็นการแสดงความคิดเห็นของกันและกัน การมีน้ำใจต่อกัน การช่วยเหลือ รวมไปถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนในกลุ่มเพื่อนำมาปรับแก้ไขงานให้ดีขึ้น การสามัคคีร่วมมือการทำงาน การทำงานในด้านวิชาชีพเดียวกันซึ่งต่างสถาบันกัน

ประโยชน์ คุณค่า ต่อตนเอง ต่อประชาชน ต่อชุมชนที่เกิดจากโครงการ อย่างไร

ในทุกกิจกรรมที่ผ่านมาตลอดเวลาที่วิทยาลัยจัดให้ ช่างเป็นประสบการณ์ที่มากค่า ไม่สามารถหาได้โดยง่าย ตนเองมีความภาคภูมิใจในการเป็นลูกหลานชุมชน ได้เรียนรู้ และต้องกลับไปทำงานในชุมชนจังหวัดบ้านเกิดตนเอง จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากสถาบันนี้ไปประกอบวิชาชีพให้ดียิ่งๆขึ้น ได้เรียนรู้และเข้าใจในบทบาทพยาบาลชุมชนของตนเองว่าเป็นคนของชุมชน เรียนรู้จากชุมชน เพื่อกลับมาพัฒนาชุมชนบ้านของตนต่อไป เรียนรู้แล้วว่าเราจะเรียนรู้เข้าใจได้สำเร็จต้องอาศัยมากมาย

ชุมชน ควรได้รับสิ่งตอบแทนที่ดี มีผู้ให้บริการที่เข้าใจ เข้าถึง อย่างแท้จริง เราเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ต้องร่วมมือกับชุมชนในการดูแลสุขภาพของชาวบ้านทุกคนในชุมชนที่เรารับผิดชอบ การเรียนรู้จากชุมชนหรือกล่าวได้ว่าชุมชนเป็นตำราเล่มใหญ่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตคนได้ทั้งหมดที่น่าศึกษา ถ้ายทอดต่อถึงลูกหลานไม่รู้จบ

ประเด็นการดำเนินการของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง ทำให้เกิดประโยชน์ และผลกระทบต่อระบบสุขภาพชุมชน อย่างไร

ด้านผู้รับบริการ จากการที่บัณฑิตไปปฏิบัติงาน ณ สถานบริการสุขภาพชุมชน การที่มีพยาบาลมาทำในพื้นที่ทำให้รู้สึกอุ่นใจ มีปัญหาสุขภาพก็สามารถมารับบริการได้ทันทีเพราะมีพยาบาลอยู่ประจำ รพสต. และไม่ต้องเดินทางไกลเสียค่าใช้จ่ายเพื่อมาโรงพยาบาลชุมชนหรือโรงพยาบาลในจังหวัด ไม่เสียเวลาทำมาหากิน และเป็นคนบ้านเดียวกันพูดคุยกันรู้เรื่อง

ด้านนักศึกษาซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า การทำงานใกล้บ้าน รู้สึกอบอุ่นที่อยู่ใกล้พ่อแม่ สามารถดูแลพ่อแม่ ญาติพี่น้องได้เมื่อเจ็บป่วย ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกินอยู่ รู้สึกภูมิใจที่เป็นพยาบาลคนเดียวในหมู่บ้าน เพื่อนบ้านก็ชื่นชมยินดี รู้สึกดีใจมาก ๆ ที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน

ด้านผู้ใช้บัณฑิต พบว่า การที่บัณฑิตมาทำงานในหน่วยบริการช่วยแบ่งเบาภาระงานที่มีจำนวนมากได้เป็นอย่างดี แม้ต้องสอนงานบางอย่างบ้างแต่ น้อง ๆ ก็ตั้งใจเรียนรู้งาน การเป็นคนในพื้นที่ทำให้ได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการ และน้อง ๆ ก็ไม่ต้องปรับตัวมาก จึงเห็นว่าการที่มีพยาบาลซึ่งเป็นคนในพื้นที่จะเป็นผลดีทั้งต่อคนไข้และเพื่อนร่วมงาน